

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ
ВОЛИНСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

30 червня 2016 р. № 26

Справа № 14-16

м. Луцьк

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Волинського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 14-16 про порушення виконавчим комітетом Рокинівської селищної ради (45626, Волинська обл., Луцький р-н, смт. Рокині, вул. Шкільна, буд 1, ід. код 05379122) та подання сектору досліджень і розслідувань антиконкурентних дій та недобросовісної конкуренції від 14.06.2016 року № 14-16/19 - спр.,

ВСТАНОВИЛА:

Розпорядженням адміністративної колегії Волинського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – адміністративна колегія територіального відділення) від 17.05.2016 року № 14-рк було розпочато розгляд справи № 14-16 в зв'язку з наявністю в діях виконавчого комітету Рокинівської селищної ради ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених статтею 17, пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування на ринках централізованого водопостачання та водовідведення.

В ході розгляду справи Волинським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (надалі – територіальне відділення) встановлено наступне.

За результатами планової перевірки Рокинівської селищної ради та її виконавчого комітету щодо дотримання законодавства про захист економічної конкуренції протягом 2013 - 2015 років, проведеної територіальним відділенням з 02.03.16 по 31.03.16 відповідно до наказу в.о. голови територіального відділення від 18.02.16 № 4 та від 14.03.16 № 8 було виявлено в діях виконавчого комітету Рокинівської селищної ради ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Виконавчий комітет Рокинівської селищної ради (надалі – Виконком) сформований рішенням Рокинівської селищної ради від 26.11.2015 року № 01/06, яким затверджено персональний склад виконавчого комітету селищної ради.

Рішенням Рокинівської селищної ради (надалі - селищна рада) від 24.12.2015 р. № 02/06 затверджено Регламент селищної ради, Положення про постійні комісії селищної ради.

Згідно з даними Довідки з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України Рокинівська селищна рада здійснює діяльність з управління загального характеру (КВЕД 84.11.).

Відповідно до статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

У відповідності до статті 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчими органами селищних рад є їх виконавчі комітети.

Взаємовідносини між виробниками, виконавцями і споживачами, що виникають у сфері надання та споживання на ринках житлово-комунальних послуг регулюються, зокрема: Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», Законом України «Про житлово-комунальні послуги».

Статтею 4 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» встановлено, що законодавство України у сфері житлово-комунальних послуг базується на Конституції України і складається з нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері житлово-комунальних послуг.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на задоволення потреби фізичної чи юридичної особи у забезпеченні, зокрема, холодною та гарячою водою у порядку, встановленому законодавством; житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у жилих і нежилих приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець – це суб'єкт господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальної послуги споживачу відповідно до умов договору; споживач – фізична чи юридична особа, яка отримує або має намір отримати житлово-комунальну послугу.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (надалі – Закон) послуги з централізованого постачання холодної води та централізованого водовідведення є комунальними послугами, що за функціональним призначенням віднесені до житлово-комунальних послуг.

Згідно із статтею 31 Закону:

- виконавці (виробники) послуг здійснюють розрахунки економічно – обґрунтованих витрат на виробництво житлово-комунальних послуг і подають їх на затвердження органам місцевого самоврядування;

- органи місцевого самоврядування затверджують ціни/тарифи на житлово-комунальні послуги у економічно - обґрунтованих розмірах;

- у разі затвердження цін/тарифів на житлово-комунальні послуги, нижчими від економічно обґрунтованого розміру, орган місцевого самоврядування зобов'язаний відшкодувати різницю з місцевого бюджету;

- у разі зміни цін/тарифів на послуги/товари центральними органами виконавчої влади, які призвели до непередбачених витрат, центральні органи виконавчої влади зобов'язані відшкодувати відповідні збитки.

Відповідно до частини 5 статті 32 Закону у разі зміни цін/тарифів на житлово-комунальні послуги виконавець/виробник не менше ніж за 15 днів до введення їх у дію повідомляє про це споживачів з посиланням на рішення відповідних органів.

Тобто, сукупність вищенаведених приписів Закону України «Про житлово-комунальні послуги» містить чіткий механізм забезпечення збалансованості цін/тарифів на житлово-комунальні послуги та повідомлення споживачів про зміну вартості житлово-комунальних послуг.

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» рішення органів місцевого самоврядування, прийняті в межах наданих їм повноважень, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на відповідній території органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами, а також громадянами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.

На території Рокинівської селищної ради послуги з централізованого постачання холодної води та централізованого водовідведення надає Комунальне підприємство «Рокині».

Відповідно до Статуту Комунальне підприємство «Рокині» (надалі – КП «Рокині») засноване на комунальній власності і підпорядковується Рокинівській селищній раді.

Відповідно до пункту 2.1 Статуту, основними видами діяльності КП «Рокині» є: надання споживачам послуг з водопостачання та водовідведення, утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, утримання та прибирання зон відпочинку на території селищної ради.

Монопольне становище

За результатами дослідження, здійсненого відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605, з метою з'ясування підстав для визнання монопольного становища КП «Рокині» відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», встановлено наступне.

Товарними межами ринку визначено послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Територіальними межами ринку надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в територіальних (географічних) межах смт. Рокині та с. Брище Луцького району де розташовані діючі мережі КП «Рокині».

Інші виконавці вказаних комунальних послуг у даних територіальних межах відсутні

Часовими межами ринку визначено 2013 – 2015 рр.

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.

У зв'язку з відсутністю конкурентів, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Рокині» за даними 2013 – 2015 років займає монопольне (домінуюче) становище на ринках централізованого водопостачання, централізованого водовідведення в територіальних (географічних) межах смт. Рокині та с. Брище Луцького району, де розташовані діючі мережі КП «Рокині» з часткою 100 %.

Крім того, за результатами діяльності у 2013-2015 рр. КП «Рокині» було суб'єктом природної монополії на ринках централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах смт. Рокині та с. Брище Луцького району.

Вищенаведене свідчить, що протягом 2013-2015 рр. КП «Рокині» було об'єктом антимонопольного регулювання на вищезгаданих ринках.

Виконавчий комітет Рокинівської селищної ради (надалі – Виконком) відповідно до статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» в межах своїх повноважень встановлює ціни/тарифи на житлово-комунальні послуги.

За результатами аналізу прийнятих впродовж 2013-2015 років рішень виконавчого комітету Рокинівської селищної ради щодо встановлення тарифів житлово-комунальні послуги, територіальним відділенням встановлено наступне.

Виконавчий комітет Рокинівської селищної ради своїми рішеннями від 16.12.2014 року №62 «Про затвердження коригованих тарифів на послуги з водопостачання, водовідведення, утримання будинків та прибудинкових територій» встановив кориговані тарифи на послуги з централізованого водопостачання, водовідведення та утримання будинків і споруд та прибудинкових територій для населення, бюджетних організацій та інших споживачів.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та пункту 2 Положення про порядок погодження з органами Антимонопольного комітету України рішень органів влади, органів адміністративно-господарського управління та контролю, органів місцевого самоврядування щодо демонополізації економіки, розвитку конкуренції та антимонопольного регулювання, затвердженого розпорядженням Голови Антимонопольного комітету України від 01.04.94 № 4-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 20.04.1994р. за №78/287, погодженню з антимонопольними органами підлягають проекти рішень органів місцевого самоврядування, що стосуються установлення

порядку формування тарифів для суб'єктів господарювання, що перебувають у сфері антимонопольного регулювання.

Рішення виконавчого комітету Рокинівської селищної ради від 16.12.2014 року №62 було прийняте на виконкомі без попереднього погодження з територіальним відділенням, всупереч вищезгаданим нормативним документам.

Територіальним відділенням проаналізовано тарифи на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення та встановлено, що КП «Рокині» розрахувало нові тарифи, а не коригувало окремі статті витрат, за якими відбулися цінові зміни, як зазначено в рішенні Виконкому від 16.12.2014 року №62.

Тарифи на послуги з централізованого водопостачання, водовідведення КП «Рокині» розраховані всупереч вимогам Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 року №869 (надалі – Порядок №869).

До тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, які встановлені рішенням Виконкому 16.12.2014 року №62 включено прибуток, зокрема: на послуги з централізованого водопостачання в розмірі для населення – 10597,47 грн., що на м³ складає 0,38 грн., для організацій – 26493,67 грн., що на м³ складає 0,95 грн., на послуги з централізованого водовідведення в розмірі для населення – 11159,24 грн., що на м³ складає 0,42 грн., для організацій – 27898,11 грн., що на м³ складає 1,04 грн.

Водночас, як було встановлено під час перевірки, зазначений прибуток, який КП «Рокині» включило до тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення не містить відповідних економічних обґрунтувань у зв'язку з наступним.

Пунктом 18 Порядку №869 передбачено, що до тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення включається планований прибуток.

Планований прибуток визначається як сума коштів, що перевищує суму повної планованої собівартості і спрямовується на здійснення необхідних інвестицій, погашення основної суми запозичень та/або інвестування за рахунок власного капіталу в необоротні матеріальні та нематеріальні активи для провадження ліцензованої діяльності, забезпечення необхідного рівня прибутковості капіталу власників (нарахування дивідендів), відрахування до резервного капіталу та нарахування податку на прибуток.

Планування складової частини зазначеного прибутку, що передбачається для здійснення необхідних інвестицій для провадження ліцензованої діяльності, провадиться відповідно до інвестиційної програми ліцензіата, затвердженої згідно з його установчими документами і погодженої в установленому уповноваженими органами порядку.

Інвестиційна програма розробляється відповідно до вимог Порядку розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 14.12.2012 №630.

Згідно з пунктом 19 Порядку №869 схвалена уповноваженими органами інвестиційна програма повинна містити планований обсяг використання коштів для здійснення необхідних інвестицій із зазначенням об'єктів і пооб'єктних обсягів інвестування (включаючи придбання та встановлення будинкових приладів обліку води), джерел фінансування та графіка здійснення інвестиційних заходів на планований період чи більш тривалий строк (з окремим визначенням показників планованого періоду) з відповідними техніко-економічними розрахунками та обґрунтуваннями, що підтверджують їх доцільність і ефективність.

Відповідно до пункту 20 Порядку №869 складова частина планованого прибутку, що спрямовується на погашення основної суми запозичень, використаних для забезпечення провадження ліцензованої діяльності, визначається лише за тими запозиченнями (договорами), цільове використання яких узгоджено з уповноваженими органами та відсотки за користування якими враховані у складі планованих фінансових витрат.

Отже, КП «Рокині» не дотрималося при розрахунку тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення вимог пунктів 18, 19, 20 Порядку №869

та включило до тарифів на вищевказані послуги планований прибуток без відповідного обґрунтування, а саме: Інвестиційної програми у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, що призвело до встановлення економічно необґрунтованих, завищених тарифів на зазначені послуги для населення та інших категорій споживачів в межах смт Рокині та с. Брище Луцького району.

Дії щодо формування та застосування КП «Рокині», яке займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг централізованого водопостачання в межах смт Рокині та с. Брище Луцького району, економічно необґрунтованих, завищених тарифів на послуги з централізованого водопостачання, що встановлені рішенням виконкому від 16.12.2014 року №62 «Про затвердження коригованих тарифів на послуги з водопостачання, водовідведення, утримання будинків та прибудинкових територій», які визначені без дотримання вимог нормативних документів, зокрема Порядку формування тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 року № 869 є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на зазначеному ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів та було б неможливе за умов існування значної конкуренції на ринку.

Дії щодо формування та застосування КП «Рокині», яке займає монополь (домінуюче) становище на ринку послуг централізованого водовідведення в межах смт Рокині та с. Брище Луцького району, економічно необґрунтованих, завищених тарифів на послуги з централізованого водовідведення, що встановлені рішенням виконкому від 16.12.2014 року №62 «Про затвердження коригованих тарифів на послуги з водопостачання, водовідведення, утримання будинків та прибудинкових територій», які визначені без дотримання вимог нормативних документів, зокрема Порядку формування тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 року № 869 є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на зазначеному ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів та було б неможливе за умов існування значної конкуренції на ринку.

Статтею 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що до повноважень органу місцевого самоврядування у сфері житлово-комунальних послуг належить здійснення контролю за дотриманням законодавства щодо захисту прав споживачів.

Стаття 17 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачає, г) відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, які перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування.

Крім того, відповідно до статті 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать повноваження, зокрема, щодо управління суб'єктами житлово-комунального господарства, що перебувають у комунальній власності.

Такі дії виконавчого комітету Рокинівської селищної ради щодо встановлення економічно необґрунтованих, завищених тарифів на послуги з централізованого водопостачання рішенням Виконкому від 16.12.2014 року №62 «Про затвердження коригованих тарифів на послуги з водопостачання, водовідведення, утримання будинків та прибудинкових територій» за рахунок включення планованого прибутку без відповідного обґрунтування, а саме: Інвестиційної програми у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, всупереч вимогам п.18, 19, 20 Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 року №869, є порушенням конкурентного законодавства, передбаченим статтею 17, пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної

конкуренції» у вигляді дій (бездіяльності) органу місцевого самоврядування шляхом створення умов для зловживання КП «Рокині» монополієм (домінуючим) становищем на ринку вищевказаних послуг, що призвели до ущемлення інтересів споживачів та легітимації зазначених порушень.

Такі дії виконавчого комітету Рокинівської селищної ради щодо встановлення економічно необґрунтованих, завищених тарифів на послуги з централізованого водовідведення рішенням Виконкому від 16.12.2014 року №62 «Про затвердження коригованих тарифів на послуги з водопостачання, водовідведення, утримання будинків та прибудинкових територій» за рахунок включення планованого прибутку без відповідного обґрунтування, а саме: Інвестиційної програми у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, всупереч вимогам п.18, 19, 20 Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 року №869, є порушенням конкуренційного законодавства, передбаченим статтею 17, пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді дій (бездіяльності) органу місцевого самоврядування шляхом створення умов для зловживання КП «Рокині» монополієм (домінуючим) становищем на ринку вищевказаних послуг, що призвели до ущемлення інтересів споживачів та легітимації зазначених порушень.

За результатами розгляду справи № 14-16 було підготовлено подання з попередніми висновками та надіслано Відповідачу для надання зауважень та пропозицій до його змісту.

На час прийняття рішення зауважень та пропозицій до змісту подання з попередніми висновками за результатами розгляду справи № 14-16 у Відповідача не було (лист від 23.06.2016 №496/01.10).

Виконавчий комітет Рокинівської селищної ради погодився щодо наявності у його діях ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції та зазначив наступне.

КП «Рокині» буде розроблена Інвестиційна програма у сфері централізованого водопостачання та водовідведення та затверджена відповідно до вимог законодавства України, про що територіальне відділення буде проінформовано додатково.

Територіальне відділення запропонувало виконавчому комітету Рокинівської селищної ради взяти участь у засіданні адміністративної колегії відділення, на якій буде розглянуто питання щодо прийняття рішення у справі № 14-16 про порушення конкуренційного законодавства.

Відповідач звернувся з проханням розглянути рішення у справі № 14-16 без його присутності.

Враховуючи вищевикладене, керуючись статтями 7 і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (зі змінами), пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (зі змінами), адміністративна колегія територіального відділення

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що дії виконавчого комітету Рокинівської селищної ради (45626, Волинська обл., Луцький р-н, смт. Рокині, вул. Шкільна, буд 1, ід. код 05379122) щодо встановлення економічно необґрунтованих тарифів на послуги з централізованого водопостачання рішенням виконкому від 16.12.2014 року №62 «Про затвердження коригованих тарифів на послуги з водопостачання, водовідведення, утримання будинків та прибудинкових територій» є порушенням конкуренційного законодавства, передбаченим статтею 17, пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді дій (бездіяльності) органу

місцевого самоврядування шляхом створення умов для зловживання КП «Рокині» монополічним (домінуючим) становищем на ринку вищевказаних послуг, що призвели до ущемлення інтересів споживачів та легітимації зазначених порушень.

1.1 Виконавчому комітету Рокинівської селищної ради в двох місячний термін з дня отримання рішення припинити порушення зазначене в пункті 1 даного рішення, шляхом виведення із тарифів на послуги з централізованого водопостачання економічно необґрунтованої складової частини прибутку та в подальшому привести тарифи на послуги з централізованого водопостачання у відповідність до вимог п.18, 19, 20 Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 року №869.

2. Визнати, що дії виконавчого комітету Рокинівської селищної ради (45626, Волинська обл., Луцький р-н, смт. Рокині, вул. Шкільна, буд 1, ід. код 05379122) щодо встановлення економічно необґрунтованих тарифів на послуги з централізованого водовідведення рішенням виконкому від 16.12.2014 року №62 «Про затвердження коригованих тарифів на послуги з водопостачання, водовідведення, утримання будинків та прибудинкових територій» є порушенням конкуренційного законодавства, передбаченим статтею 17, пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді дій (бездіяльності) органу місцевого самоврядування шляхом створення умов для зловживання КП «Рокині» монополічним (домінуючим) становищем на ринку вищевказаних послуг, що призвели до ущемлення інтересів споживачів та легітимації зазначених порушень.

2.1 Виконавчому комітету Рокинівської селищної ради в двох місячний термін з дня отримання рішення припинити порушення зазначене в пункті 2 даного рішення, шляхом виведення із тарифів на послуги з централізованого водовідведення економічно необґрунтованої складової частини прибутку та в подальшому привести тарифи на послуги з централізованого водовідведення у відповідність до вимог п.18, 19, 20 Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 року №869.

Рішення може бути оскаржено до господарського суду Волинської області у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова адміністративної колегії,
в.о.голови відділення

С.А.Луговий